

Pramėiguojė šautova

Vėsė tėi žmuonelė, kuriu vardus ė pavardės ė pamėnavuosio, senė jau ĩr ėškeliavėi i omžinībė ėr šėlduos Omžėnuosės Saulelės švėisuo, anuos spindoliū šėlomuo.

Priš daug metu, da Briežniava laikās, mes, trīs loknėškė vīrokā, mėška darbininkā, kėrtuom Latvėjės mėškus, tėis Sriauptās, mums eigolė paruodīta kėrtėma. Tās laikās da nebova ne duju, ne dujėniu vėrīkliu, biednesnė žemaitelė ėš Sriauptū ėr ėš Paloknės kaimū atėidava pas mumis pasėgenietė stombiesniu šakū – malkuoms. Aš so „Drūžba“ vertiau medius nu kelmū, tuoks Rėma Adis ėš Lokniu – geniejė ėr degėna šakas, vuo Jablonskis Kazimiers – traktuorists, su DT – 20 vėlka tus nukėrstus medius pri kelė.

Bova žėima, bet mes toriejuom pavežiuojama būda so mažo gelžėnio pečelio, ėr pėitu laikė galiejuom arba šėldītėis kėrtėmė pri lauža – arba sosiedėi tuo būduo papėitautė pri šėlta pečiaus.

Ateidava pas mumis šakū pasėgenietė tuoks Baužīs Jūzops ėš Sriauptū. Žmuogos jau nebjauns, bet da dėkts. Ons sava gīvenimė patīrės, ėr muokiejė iduomė pasakuotė tus sava ėr kėtū žmuoniū pargīvenėmus. Tarp kėtū sava nuotīkiu vėina kārta, siedont pri lauža, pasakuojė ė tuoki:

„Bovau dar jauns vīroks, Smetuonas laikās tarnavau Priekulie pri gaspaduoriaus Benetė Jūzapa ož vaiki. Vėina vasaras dėina so dalgio pjuoviau šėina tuo gaspaduoriaus pėivuo, Paloknie, pri Latvėjės robežiaus. Tuo pėivuo, kāp ėr vėsuos paloknėškiu pėivuos, auga daug senū miediu, krūmōku, karklīnoku ėr bova dėdelė daug akmenū. Diel tuos akmenū daugībės, tuos pėivas bova vadėnamas Kūlėjuoms. Tou dėina pas gaspaduorio pavalgės pėitus ė, pamėiguojės pakaiti, ejau i pėiva, kor ont berža šakuos, pri paskotėnės pradalgies, kībora pakabints mona dalgis. Beidams pru vėina karklīna, pamatiau, ka ož anuo gol žmuogos. Sostuojau. Biški ėšsėgondau. Veizo, kas ėia gol? Priejės artiau pažėnau, kad tas ĩr parobežė sargības poulicininks. Gol, solėnkta ronka pu galva pasėdiejės, ė mėigt. Kėitā ėmėgės. Stuovo, veizous a neatsėbos? Ne. Mėigt. Must ĩr bovės pavargės bevākšėiuodams parobežio, vuo gal ėr nakti nemėiguojės – tīkuojės kuokiū žmuonieliu, nuorintiu ėššuoctė par robežiaus griuovi. Vuo tas griuovis bova ė neplatos, ė negėlos. Lėngvā paršuokams.

Bovau jau bėitous pri sava dalgė, ka pamatiau pri karklīna atrėmta šautuva. Mon ė akīs sospindiejė. Šautovs! Brongos dėkts! Ėš Dėdiuojė 1918 metu kara grīžė senė kareivė lioub pasakuotė, kad kareivis, goldamuos pamėiguotė – ar apkasūs, ar kuokiuo stuogėnalie, ar laukūs – vėsomet sava strielba prėsėspausdava i kliebi, vuo so kelės sospausdava strielbas boužė, ka ožmėgos nieks negalietom anuos atimtė. Vuo ėe – pasėstatės pri karklīna, ė mėigt. Ėe rėktom ku nuors ėškriestė... Atsargė prieito pri tuo karklīna ė veizous a neatsėbos. Ne. Mėigt. Ėštėiso ronka,

pajemo šautova è atsargē, ka nepajudinčiuo karklīna šakū, pakelo šautova nu žēmēs... È pats sosējaudēna. Vuo puolicininks nieka nejunt. Mēigt sau ramiausē. Pasētrauko šautova pri savēs, èr atbols, atbols, atsargē traukous šalēn. Nepajota! Pasētrauko ož karklīna, tīlē eito šalēn. Neatsēboda!

Nosēnešo šautova pri sava dalgē, pakēšo pu karklīno i nepjauta žuolē, nosēkabēnu nu šakuos sava dalgi, èšsēkapēno anou è stuojō varītē pradalgies. È vèn galvuojo – kāp če bus? Èšvarau vēina pradalgē, ontra, tretē, jau nervā atsēleida, vèn pasēveizo i ton posē, kor palēka bemēigtuos tas žmuogus – nieka... Tik bēngont pjautē ketvērtojē, ar pēnktojē pradalgē, veizous – atein mona puons. Tuoks pablīškēs, nedrousos, prēejēs nuor pasēsveikintē, bet aš tik švētēno sava pradalgē èr i anou neveizous. Ons èt šalēp monēs, èšsētrauk bakieli papiruosu è saka: „Juzopā, sustuok! Rēk pasērokoutē. Še, ožrūkīk“. Sostuojō, užsērūkiev. Ons èr saka: „Juzopā, jug to pajiemē mona šautova? Nejoukōuk. Atēdouk. No pramēiguojau, èšējē negerā, bet è tau anuo nerēk. Niekor nediesi. Atēdouk!“

„Aha, mēslējo, pakliovā, puonāli. Je sožēnuos tava draugā, kētē puolicininkā, arba tava vēršininks – tau vēskas! Èššvėlpins tavi èš tarnīstēs è dar smarkē nobaus...“ Vuo tas puolicininks bova tuoks prėklos žmuogos. Nē paloknėškē, nē sriauptėškē anuo nemiega ož anuo prēštauni būda. Ons gondindava sriauptėškēs muotrėškas, nuorētēs nobiegtē i Latvijuos mēška pasērinktē mielieniu ā avietiu, ožsēmetēs ož krūma laukdava pakol tuos grīš èš mēška, atimdava kiuocelius, èšbarstīdava ougas, è gondēndava, ka nuvarīs pri vēršininka, ka sorašītom protokuola. Arba, kamē nuors žmuoniū būrie pamatēs kuoki neatsargi pīpkuorio, èšsētraukosi èš kišenēs latvėšku degtoku skrabēnelē, čiopdava tou ož ronkas – „konstrėbocējē – muokiek pabauda!“

Rūkau aš anuo papiruosa, veizous i anou è vuožuojo: „Vat è tau bus ne pyragā, sorašīs è tau protokuola, žēnuosi kāp žmuonis gondintē... È, nieka nesakēs, pasēgalondo dalgi, èr švētēno viel. Ons palaukē, kol èšpjuoviau pradalgē, è viel muni kalbēn: „No, Jūzopā, dousio trėsdešimt.“ Aš pjauno, nerokoujous. Galū galē, ka puons mon pasiūluojē pēnkėsdešimt litu – nosēleida. „Gerā, – sakau – nešk tujau pat mon pēnkėsdešimt litu, surokousiau.“ Ons saka „Palauk, pareisio nomēi, atnešio piningus.“ Èr platio žingsnio noejē. Pēnkėsdešimt litu anās laikās bova didilis piningus. Ož tuokē soma būtom reikiejē pjautē šēina nu rīta ligi vakara – dešimt dēinū...

Nie puora pradalgīū nešpjuovos, puolicininks bova artėj: somuokiejē mon piningus, vuo aš atēdaviau anam strielba. Tik noeidams puons mon prėgrasēna: „Tik žēnuok – niekam nie šnipšt. Vuoje kam prasētarsi – gailiesīs. Dėdėlē gailiesīs!...“

Nuors èr daug kartu tou puona pu tuo īvīkē teka sosētėktē, bet, pasakiosio vēns ontram labas, apie anuo šautova ne vēns, ne ontros nikumet neprasētariēv. Līgo nieka nebūtom bovė...“